

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра економіки, права та управління бізнесом

Допущено до захисту
Завідувач кафедри
_____ Н. В. Сментина
“___” грудня 2017 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на здобуття освітнього ступеня магістра

зі спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» за
магістерською програмою професійного спрямування «Економіка, планування та
управління бізнесом»

на тему: «**Обґрунтування економічної доцільності створення добровільного
об'єднання територіальних громад (на прикладі Цебриківської
об'єднаної громади)**»

Виконавець

студентка центру заочної форми навчання

Мітчик Н.В.

_____
/підпис/

Науковий керівник

д.е.н., доцент

Сментина Н.В.

_____
/підпис/

ОДЕСА – 2018

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДОБРОВІЛЬНОГО ОБ’ЄДНАННЯ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД В УМОВАХ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ.....	7
1.1. Поняття, необхідність та важливість створення добровільного об’єднання територіальних громад	7
1.2. Проблема визначення самодостатності територіальних громад.....	14
1.3. Процедура створення та форми державної підтримки добровільного об’єднання територіальних громад.....	24
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ УКРАЇНСЬКОГО ДОСВІДУ СТВОРЕННЯ ДОБРОВІЛЬНО ОБ’ЄДНАНИХ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД	35
2.1. Проблеми функціонування територіальних громад на сучасному етапі розвитку	35
2.2. Аналіз діяльності існуючих територіальних громад в Одеському регіон.....	49
2.3. Особливості процесу добровільного об’єднання територіальних громад в Україні	58
РОЗДІЛ 3. ОБҐРУНТУВАННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ ДОЦІЛЬНОСТІ СТВОРЕННЯ ЦЕБРИКІВСЬКОЇ ОБ’ЄДНАНОЇ ГРОМАДИ	69
3.1. Загальна характеристика потенціалу об’єднаної територіальної громади	69
3.2. Обґрунтування економічної ефективності створення об’єднаної громади селищного типу	74
3.3. Перспективи розвитку добровільно об’єднаної територіальної громади.....	84
ВИСНОВКИ	92
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	96
Додатки	105

ВСТУП

Актуальність теми. Розбудова соціальної, правової, демократичної держави в умовах децентралізації та проведення конституційної реформи в Україні зумовлює відповідні процеси розбудови інституту місцевого самоврядування, первинним суб'єктом якого виступає територіальна громада. Природно, що територіальна громада відіграє провідну роль у системі життєзабезпечення людини і суспільства в цілому, адже переважну більшість своїх суспільних потреб людина задовольняє на рівні села, селища і міста, де вона безпосередньо народжується й живе, створює сім'ю, працює й відпочиває. Ставлення людей до влади і держави безпосередньо залежить саме від якості й рівня їхнього життя, можливості задовольнити особисті й суспільні потреби, реально впливати своїми діями на покращання життя не тільки своєї родини, а й конкретної громади і суспільства в цілому. Це означає, що визнання державою права жителів кожної територіальної громади на місцеве самоврядування повинно знаходити своє відображення у конкретній державній політиці, функціях, формах, методах та механізмах державного управління, а не бути лише декларативною нормою чинного законодавства України.

Враховуючи розрізненість розташування населених пунктів, значну відстань між ними та від них до адміністративних центрів, неотримання місцевим населенням (особливо це стосується населення невеликих містечок, сіл та селищ) належного рівня якості різного роду адміністративних та соціальних послуг, у т. ч. послуг з охорони здоров'я, освіти, забезпечення зайнятості та надання необхідної соціальної допомоги, культури, а також послуг з побутового обслуговування та торгівлі або взагалі їх відсутність, не говорячи вже про рівень соціально-економічного розвитку цих адміністративно-територіальних одиниць, питання об'єднання територіальних громад для вирішення такого роду проблем вже достатньо

тривалий час є актуальним при здійсненні місцевого самоврядування на відповідних територіях.

Аналіз правового поля та нормативного закріплення шляхів формування спроможності територіальної громади повинен здійснюватися з урахуванням теоретичних положень, що розроблені в науковій літературі. Даною проблемою займалися як вітчизняні, так і зарубіжні науковці, а саме: О. Батанова, Л. Беззубко, Л. Дідківська, О. Захарова, В. Мамонова, Ю. Молодожен, В. Новак, Є. Сергієнко, С. Пунь, В. Федоренко, Н. Сментина та ін.

Мета роботи – дослідити теоретико-методологічні аспекти добровільного об'єднання територіальних громад та провести розрахунки доцільності створення добровільно об'єднаної територіальної громади селищного типу.

Відповідно до мети поставлені наступні завдання:

1. Розкрити поняття, необхідність та важливість створення добровільного об'єднання територіальних громад.
2. Дослідити проблему визначення самодостатності територіальних громад.
3. Розглянути процедуру створення добровільно об'єднаних територіальних громад та форми їх державної підтримки.
4. Визначити проблеми функціонування територіальних громад на сучасному етапі розвитку.
5. Проаналізувати діяльність існуючих територіальних громад в Одеському регіоні.
6. Узагальнити особливості процесу добровільного об'єднання територіальних громад в Україні
7. Охарактеризувати потенціал новоутвореної громади.
8. Обґрунтувати економічну ефективність створення об'єднаної громади селищного типу.

9. Розкрити перспективи розвитку добровільно об'єднаної територіальної громади.

Об'єкт дослідження – процес обґрунтування доцільності створення Цебриківської об'єднаної громади.

Предмет дослідження – теоретичні та прикладні аспекти обґрунтування доцільності створення добровільно об'єднаних територіальних громад.

Методи дослідження. Для досягнення наукової об'єктивності застосовувався широкий спектр загальнонаукових і спеціальних методів дослідження: діалектичний метод, формально-логічний метод, методи аналізу та синтезу, метод узагальнення, методи індукції, дедукції, моделювання та прогнозування.

Теоретико-методологічною основою дослідження є фундаментальні положення економічної теорії, регіонально-адміністративного менеджменту, інвестиційного менеджменту, дослідження вітчизняних і закордонних учених у сфері розвитку регіональної політики. У процесі дослідження використовувались наступні методи: метод теоретичного узагальнення – для уточнення трактування поняття «добровільно об'єднана територіальна громада», «спроможна громада», формулювання висновків; аналізу і синтезу – при дослідженні сучасного стану та наслідків процесу добровільного об'єднання територіальних громад в Україні; абстрактно-логічний – при вивченні публікацій за темою роботи, при визначенні перспективних напрямків перетворень в регіональній економіці; економічного аналізу - для потенціалу об'єднаної територіальної громади; графічної інтерпретації - при обробці статистичних даних, їх відображенні у вигляді рисунків і діаграм; метод інтерв'ю для отримання інформації та даних для обґрунтування економічної ефективності створення об'єднаної громади селищного типу.

Інформаційною базою дослідження слугували фундаментальні положення теорії державного управління, дослідження вітчизняних і зарубіжних учених проблематики створення та функціонування добровільно об'єднаних територіальних громад, а також матеріали мережі-інтернет;

матеріали Цебриківської об'єднаної громади за запитом. Нормативну основу роботи складають закони України, укази та розпорядження Президента України, постанови Верховної Ради України та Кабінету Міністрів України, нормативні акти органів виконавчої влади і органів місцевого самоврядування України.

Публікації та апробація результатів дослідження. За результатами дослідження підготовлено публікацію: Мітчик Н.В. Необхідність та важливість створення самодостатніх територіальних громад / Н.В. Мітчик // Розвиток економіки та планування бізнесу в сучасних умовах: проблеми та шляхи вирішення: матеріали V Міжнародної науково-практичної конференції (Одеса, 14-15 вересня 2017 р.). – Одеса: Ротапринт, 2017. – С. 38-39.

ВИСНОВКИ

Результати проведеного дослідження дозволяють зробити такі висновки:

1. Система місцевого самоврядування на сьогодні не задовольняє потреб суспільства. Функціонування органів місцевого самоврядування у більшості територіальних громад не забезпечує створення та підтримку сприятливого життєвого середовища, необхідного для всебічного розвитку людини, її самореалізації, захисту її прав, надання населенню органами місцевого самоврядування, утвореними ними установами та організаціями високоякісних і доступних адміністративних, соціальних та інших послуг на відповідних територіях.

2. Характерними ознаками самодостатності територіальної громади можна визнати: природний приріст населення; здатність у повному обсязі задовольняти потреби населення; ефективне використання ресурсного потенціалу громади для створення сприятливого життєвого середовища для її членів; створення сприятливих умов для залучення інвестицій; участь жителів громади як у внутрішніх, так і зовнішніх відносинах та процесах, що стосуються їх життєдіяльності; ефективну взаємодію, солідарність та партнерство членів територіальної громади.

3. Держава здійснює інформаційно-просвітницьку, організаційну, методичну та фінансову підтримку добровільного об'єднання територіальних громад.

Порядок утворення добровільного об'єднання територіальних громад складається з семи основних етапів, для кожного з яких притаманні власні суб'єкти реалізації, визначена тривалість та очікуваний результат.

4. Загалом у січні-вересні 2016 р. процес створення об'єднаних громад сповільнився. За станом на 01.10.2016 р. в Україні діяло 184 об'єднані територіальні громади. Процесом об'єднання було охоплено всього 8,1% міських, селищних і сільських рад. Усього у процесі об'єднання громад

станом на 01.04.2017 р. взяло участь 1738 міських, селищних і сільських рад, а це лише 15,8% від наявних до початку реформи. Такий показник важко визнати вагомим. Мало змінив становище формування ще 47 ОТГ, перші вибори у яких призначені на 30 квітня 2017 р.

5. 12 серпня Одеська обласна рада прийняла рішення про утворення семи об'єднаних територіальних громад та призначила в них перші місцеві вибори на 25 жовтня 2015 року, згідно із прийнятим Перспективним планом формування ОТГ області. Сім новостворених громад об'єднали населені пункти 38 рад. За два роки утворено 12 громад, проте об'єдналося лише близько 11% від загального числа територіальних громад, які охоплюють трохи більше 11% площі та 4,4% від числа жителів області.

Після об'єднання власні ресурси всіх ОТГ Одеської області ОТГ зросли приблизно у 3 рази. Найбільше зростання бюджетів досягається за рахунок податку на доходи фізичних осіб. Поряд із тим, кожна ОТГ отримала державну субвенцію. Об'єднані територіальні громади Одеської області за 2016 рік використали державну субвенцію на формування інфраструктури в обсязі 62 млн 442,38 тис. грн. При цьому з державного бюджету було виділено 63,2 млн грн.

6. Реформуючи територіальну систему управління, необхідно враховувати потенційні загрози, пов'язані з децентралізованим управлінням, а процеси фіскальної децентралізації реалізовувати на тих рівнях управління, на яких можливе ефективне забезпечення населення суспільними благами. Децентралізація повинна стосуватися насамперед локального рівня з фінансовим підкріпленням функцій та відповідальності місцевого самоврядування базових адміністративно-територіальних одиниць, тоді як питання фінансового посилення регіонів повинне розглядатися у більш віддаленій перспективі. Ефективність функціонування локального рівня адміністративно-територіального устрою передбачає існування тісного взаємозв'язку між суб'єктами територіальної громади і ресурсами, які

формується в рамках локальних відтворювальних циклів - фінансові, матеріальні, адміністративні, духовні, людські, природні.

7. З урахуванням реформи децентралізації на території Одеської області проектом передбачається створення Цебриківської територіальної громади селищного типу, до складу якої увійдуть 34 громади із загальною чисельністю 8662 особи. Розроблено паспорт об'єднаної територіальної громади селищного типу, який дозволив визначити сильні та слабкі сторони громади.

8. Аналіз внутрішніх факторів та використання потенціалу об'єднаної територіальної громади селищного типу показав, що основними проблемами соціально-економічного розвитку громади є: нераціональне використання земельних ресурсів сільськогосподарського призначення; дефіцит фінансових ресурсів, що не дозволяє розпочинати реалізацію значних інвестиційних проектів; зношеність основних фондів підприємств; безробіття та наявність тіньової зайнятості населення; зниження купівельної спроможності населення через низькі реальні доходи; погіршення транспортно-експлуатаційного стану автомобільних доріг, мостів та дорожньої інфраструктури; зношеність об'єктів систем водопостачання та водовідведення; низький рівень газифікації сіл, освітлення, водозабезпечення; незадовільна забезпеченість потреб населення в пасажирських перевезеннях, та відсутність достатньої кількості перевізників, що надають послуги в цій сфері; недостатнє матеріально-технічне забезпечення закладів охорони здоров'я, освіти, культури у сільській місцевості; забрудненість берегів рік, ставів побутовими відходами та неочищеними стічними водами, незадовільний стан збереження та переробки відходів.

З метою їх подолання визначені основні цілі та завдання розвитку об'єднаної територіальної громади селищного типу.

9. Переслідуючи за мету наповнення місцевого бюджету пропонуються ставки податків об'єднаної територіальної громади селищного типу, які у разі

їх запровадження дозволять збільшити надходження до загального фонду бюджету майже в 2,31 разів, порівняно з надходженнями відповідного у тому числі за рахунок: податків та зборів, з яких зарахування 60% податку на доходи фізичних осіб склали; міжбюджетних трансфертів у вигляді базової дотації, освітньої та медичної субвенції; субвенції на формування інфраструктури громад.

Ці фінансові ресурси, дозволять громаді:

- реалізувати видаткові повноваження в соціально-культурній сфері, а саме: фінансувати заклади середньої освіти та дитячі садочки на загальну суму 0,25 млн грн; організувати надання первинної медичної допомоги мешканцям громад та фінансувати послуги вторинної медицини – 0,09 млн грн; забезпечувати утримання та організацію роботи будинків культури, бібліотек, спортивних закладів, надавати соціальну допомогу населенню – 0,05 млн грн;
- утримувати виконавчі апарати органів місцевого самоврядування – 0,05 млрд грн;
- реалізувати інфраструктурні проекти та місцеві програми і заходи - 1,9 млн грн, у тому числі ремонт, будівництво доріг, благоустрій територій та проекти в житлово-комунальному господарстві – 1,1 млн грн, ремонт та реконструкція закладів соціально-культурної сфери - 0,6 млн грн;
- надавати адміністративні послуги, створювати в громадах відповідні центри та здійснювати інші видатки, які віднесені до їх повноважень.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Про місцеве самоврядування в Україні : Закон України від 21.05.1997 р. № 280/97- ВР // Відом. Верхов. Ради України. – 1997. – № 24. – С. 32.
2. Про добровільне об'єднання територіальних громад [Електронний ресурс] : Закон України від 05.02.2015 № 157-VIII (Із змінами). – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/157-19>.
3. Про затвердження Методики формування спроможної територіальної громади [Електронний ресурс] : постанова Кабінету Міністрів України від 08.04.2015 р. № 214 (Із змінами). – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/214-2015-п>.
4. Про схвалення проекту перспективного плану формування територій громад Луганської області :Розпорядження голови Луганської обласної військово-цивільної адміністрації від 10.06.2015 р. № 234 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.loga.gov.ua/oda/documents/official/?curPos=300>.
5. Боршош І. С., Чернецький Ю. О. Шляхи забезпечення фінансово-економічної самодостатності територіальних громад малих міст / І. С. Боршош, Ю. О. Чернецький // Теорія та практика державного управління. - 2009. - Вип. 2. - С. 129-135. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Trpu_2009_2_21.
6. Бугай С. М.. Про напрями вдосконалення територіальної організації місцевого самоврядування / С.М. Бугай, Я.Ф. Жовнірчик // Продуктивні сили України. — 2009. — № 1. — С. 126-134.
7. Дробуш І. В. Укрупнення територіальних громад як необхідна умова реалізації соціальної функції місцевого самоврядування / І. В. Дробуш // Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право». - 2014. - № 2(10) [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://lj.oa.edu.ua/articles/2014/n2/14divfms.pdf>.

8. Заблоцький Б. Економічна самодостатність регіону / Б. Заблоцький // Регіональна економіка. – 2001. – № 1. – С. 40–53.
9. Колтун В. Теоретико-методологічні підходи до розвитку територіальних громад [Електронний ресурс] / В. Колтун. – Режим доступу: <http://visnyk.academy.gov.ua/wp-content/uploads/2013/11/2010-2-23.pdf>
10. Матвієнко А. С. Об'єднання територіальних громад: досвід Фінляндії та Латвії / А. С. Матвієнко // Держава і право. Юридичні і політичні науки. - 2013. - Вип. 59. - С. 506 - 511.
11. Методика формування спроможних територіальних громад - маршрутна карта і покроковий план для добровільного об'єднання громад, - Г. Зубко // Урядовий портал [Електронний ресурс]. - Режим доступу : http://www.kmu.gov.ua/control/publish/article?art_id=248000613.
12. Морозюк Н. В. Теоретичні аспекти самодостатності сільських територіальних громад [Електронний ресурс] / Н. В. Морозюк. – Режим доступу: <http://www.pdaa.edu.ua/sites/default/files/nppdaa/5.1/173.pdf>
13. Молодожен Ю. Б. Теоретико-методологічні засади визначення самодостатності територіальних громад [Електронний ресурс] / Ю. Б. Молодожен. – Режим доступу: <http://mydisser.com/en/catalog/view/386/394/7335.html>
14. Пігуль Н. Г. Європейський досвід формування доходів місцевих бюджетів / Н. Г. Пігуль, І. М. Боярко, О. В. Люта // Вісник Хмельницького національного університету. Сер. Економічні науки. – 2012. – № 5. - Т. 2. – С. 138-142.
15. Ровинська К. І. Принципи Європейської хартії місцевого самоврядування як основа формування місцевого самоврядування в Україні [Електронний ресурс] / К. І. Ровинська. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/j-pdf/DeVu_2013_1_31.pdf
16. Старікова Н. Проблеми об'єднання громад [Електронний ресурс] / Н. Старікова // Асамблея громадських організацій малого та середнього бізнесу

– 2015. – Режим доступу : http://www.seredniy-klas.org/pub/natalija_sparikova_problemi_obednannja_gromad/1-1-0-114.

17. Степанченко О. Люди в селах не вірять, що після об'єднання територіальних громад їм стане жити краще [Електронний ресурс] / О. Степанченко. – Режим доступу : <http://vidomosti-ua.com/newspaper/104536>.

18. Тисунова В., Резник А. Региональные аспекты административно-территориальной реформы в Украине [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://n-visnik.oneu.edu.ua/files/archive/nv_5_%28213%29_2014.pdf.

19. Методика формування спроможних територіальних громад // Урядовий портал [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://www.kmu.gov.ua>.

20. Уманець Т. В., Шаталова Л. С. Критерії інтегральної оцінки економічної самодостатності регіону [Електронний ресурс]. – Режим доступу:<http://dspace.oneu.edu.ua/jspui/bitstream/>

21. Хмара К. Об'єднання територіальних громад у контексті пропозицій відповідного проекту Закону України / К. Хмара, Ю. Шаров // Державне управління та місцеве самоврядування : зб. наук.пр. - 2013. - Вип. 3 (18). - С. 267 - 275.

22. Шаталова Л. С. Теоретичні основи визначення категорії «самодостатність» як дефініції державного управління [Електронний ресурс] / Л. С. Шаталова. – Режим доступу до ресурсу: <http://dspace.oneu.edu.ua/jspui/handle/123456789/2122>.

23. Територіальний розвиток та регіональна політика в Україні: актуальні проблеми, ризики та перспективи адміністративно-фінансової децентралізації / НАН України. ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долишнього НАН України»; наук. редактор В.С. Кравців. – Львів, 2017. – 120 с. (Серія «Проблеми регіонального розвитку»).

24. Данилишин Б. М. Як децентралізувати управління в Україні [Електронний ресурс] / Данилишин Б. М. – Режим доступу: <http://www.epravda.com.ua/columns/2015/07/13/550472/>

25. Фінансово-аналітичні матеріали : Фінансова децентралізація в Україні : перший етап успіху [Електронний ресурс]. - Режим доступу [http://decentralization.gov.ua/pics/attachments/Buklet_finansova_decenrt_\(21.03.17\).pdf](http://decentralization.gov.ua/pics/attachments/Buklet_finansova_decenrt_(21.03.17).pdf)
26. Об'єднання громад // Сайт Децентралізація влади [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://decentralization.gov.ua/region/item/id/14>
27. Перелік об'єднаних територіальних громад // Сайт Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.minregion.gov.ua/wp-content/uploads/2016/04/OTG-413-stanom-na-10-05-17.pdf>
28. Кавунець А.В. Особливості об'єднання територіальних громад в Україні(регіональний аспект): Метод.-посіб. / А.В. Кавунець, В.В. Дорох. – Видання друге, доповнене. – Вінниця, ФОП «Д.Ю. Корзун», 2016. – 66 с.
29. Ольшанський О.В. Об'єднання територіальних громад як механізм забезпечення їх ресурсної спроможності / О.В. Ольшанський // Актуальні проблеми державного управління. – 2015. – № 2. – С. 92-99.
30. Напрями удосконалення інституційно-правового забезпечення реалізації реформи децентралізації влади в Україні [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.niss.gov.ua/content/articles/files/desentralizasia-1009e.pdf>
31. Хандій О.О. Сучасний стан та особливості децентралізації влади в Україні / О.О.Хандій // Економіка та право. Серія: Економіка. – 2016. – № 2. – С. 137-145.
32. Боднар О.А. Децентралізація як основний чинник сільського розвитку / О.А. Боднар // Вісник аграрної науки Причорномор'я. – 2016. – Вип. 1. – С. 42-51.
33. Децентралізація у питаннях і відповідях : довідник / Проект за підтримки Національного фонду на підтримку демократії. – Український інститут міжнародної політики, 2015. – 19 с.

34. Пальчук В.. Перший етап адміністративно-територіальної реформи – ухвалення перспективних планів формування спроможних територіальних громад [Електронний ресурс]. – Режим доступу://<http://nbuv.gov.ua>.

35. Лисенко І. М. Територіальна громада в системі громадянського суспільства / І. М.Лисенко // Науковий вісник "Гілея". – 2009. – Вип. 28. – С. 362-372.

36. Приходько Р. Соціальний розвиток територіальних громад: стан та шляхи вдосконалення / Р. Приходько // Державне управління та місцеве самоврядування :Збірн. наук. пр. – Вип. 1 (1). – 2009. – Режим доступу : http://www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/Dums/2009-01/Prihodko.pdf

37. Набатова Ю.О. Формування місцевих бюджетів в умовах децентралізації фінансових ресурсів. Ефективна економіка [Електронний ресурс] / Набатова Ю.О.. – Режим доступу: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=4100>

38. Біла С.О. Вплив децентралізації на стимулювання економічного зростання територіальних громад в Україні / С.О. Біла // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 18: Економіка і право –2015. –Вип. 27. – С. 60-68.

39. Булеца Н.В. Фіскальна децентралізація та соціально-економічний розвиток регіонів[Електронний ресурс] / Н.В. Булеца //Ефективна економіка. –2015. – № 12 – Режим доступу: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=4657>.

40. Децентралізація публічної влади: досвід європейських країн та перспективи України / [Бориславська О., Заверуха І., Захарченко Е., та ін.]; Швейцарсько-український проект «Підтримка децентралізації в Україні» – DESPRO. –К. : ТОВ «Софія». – 2012. – 128 с.

41. Макаров Г.В. Очікувані ризики в процесі децентралізації влади в Україні. Аналітична записка [Електронний ресурс] / Г.В. Макаров; Національний інститут стратегічних досліджень при Президентові України. Режим доступу: <http://www.niss.gov.ua/articles/1021/>

42. Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про схвалення Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні» No 333-р 01.04.2014 [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/333>.

43. Сембер С. В. Теоретичні підходи до визначення сутності фінансової спроможності та фінансових ресурсів територіальної громади / С. В. Сембер, О. Г. Чубарь, К. С. Машіко // Регіональна економіка. –2015. –№3(77). –С. 81-90.- 2014.

44. Юрченко К. Які ризики децентралізації? [Електронний ресурс] / К. Юрченко, Г. Гудзь // Ліга. Блоги. – Режим доступу: <http://blog.liga.net/user/kyurchenko/article/17090.aspx>.

45. Планування та управління фінансовими ресурсами територіальної громади / О. Кириленко, Б. Малиняк, В. Письменний, В. Русін / Асоціація міст України. – К. : ВІ ЕН ЕЙ, 2015. – 396 с.

46. Практичні рекомендації з питань формування спроможних територіальних громад / авт. кол. : С.М. Серьогін, Н.А. Липовська, В.М. Дрешпак [та ін.]. – Вип. 1. – Д. : ДРІДУ НАДУ, 2015 – 32 с. – (Сер. «Бібліотека реформування місцевого самоврядування»).

47. Міщенко Д.А., Міщенко Л.О. Удосконалення фінансування соціальної інфраструктури в Україні / Д.А. Міщенко, Л.О. Міщенко // Інвестиції: практика та досвід. – 2016. – № 22. – С. 13-16.

48. Деякі питання надання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на формування інфраструктури об'єднаних територіальних громад: Постанова КМУ від 16 березня 2016 року No 200 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/200-2016-п>.

49. Монастирський Г.Л. Сучасна парадигма управління економічним і соціальним розвитком населених пунктів з урахуванням регіональних особливостей / Г.Л.Монастирський // Стратегічні пріоритети соціально-економічного розвитку регіону: монографія / за ред. Н.І. Пилипів, В.В. Стефініна. — Івано-Франківськ: Видавець Віктор Дяків, 2014.

50. Уманець Т.В. Економічна самодостатність регіонів України : теоретичні основи, механізм забезпечення, оцінка : [монографія] / Т.В. Уманець, Л.С. Шаталова. –Одеса: Інтерпрінт, 2015.
51. Пріоритети реформування та напрями перспективного розвитку міжбюджетних відносин в умовах бюджетної децентралізації в Україні. — К.: НІСД, 2015.— 80 с.
52. Топпервін Н. Дієве місцеве самоврядування як запорука успішної децентралізації публічної влади: швейцарський досвід // DESPRO: Аналітичний вісник.— 2012. — № 2
53. Аналітичні матеріали Департаменту місцевих бюджетів Міністерства фінансів України "Моніторинг виконання місцевих бюджетів" станом на 1 жовтня 2015р. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.minfin.gov.ua>
54. Стратегічне планування соціально-економічного розвитку на мезорівні: теорія, методологія, практика: [монографія] / Н. В. Сментина. – Одеса: Атлант, 2015 р. – 365 с.
55. Берданова О. В. Стратегічне планування: навчальний посібник / О. В. Берданова, В. М. Вакуленко, В. В. Тертичка. – Л.: ЗУКЦ, 2008. – 138 с.
56. Лендъєл М. Моніторинг та оцінювання стратегій і програм регіонального розвитку в Україні / М. Лендъєл, Б. Винницький, Ю. Ратейчак, – К.: В-во «К.І.С.», 2007. – 120 с.
57. Сухоруков А. І. Моделювання та прогнозування соціально-економічного розвитку регіонів України: монографія / А. І. Сухоруков, Ю. М. Харазішвілі. – К. : НІСД, 2012. – 368 с.
58. Берданова О. Оперативне планування реалізації стратегії територіального розвитку: практичний посібник / [О. Берданова, Є. 57 Фишко]; Швейцарсько-український проект «Підтримка децентралізації в Україні – DESPRO». – К. : ТОВ "Софія-А", 2012. – 48 с.
59. Молодожен Ю. Б. Планування розвитку територій: навч. посібн. / Ю. Б. Молодожен. – Одеса : ОРІДУ НАДУ, 2010. – 284 с.

60. Кутідзе Л. С. Стратегічне планування розвитку територій: навчально-методичний посібник / Л.С. Кутідзе. – Запоріжжя: ЗЦППКК, 2013. – 42 с.
61. Територіальний розвиток в Україні: розвиток агломерацій та субрегіонів: [посібник за проектом USAID: Локальні інвестиції та національна конкурентоспроможність]. – К, 2012. – 183 с.
62. Тертичка В. В. Запровадження стратегічного планування в Україні: зб. док. і матеріалів [Електронний ресурс] / В. Тертичка. – К.: Центр досліджень адміністративної реформи НАДУ, 2004. – 437с. – Режим доступу: www.IPAS.org.ua.
63. Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України: Закон України № 1602-III від 23 березня 2000 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1602-14>.
64. Про розроблення прогнозних і програмних документів економічного і соціального розвитку та складання проекту державного бюджету: Постанова КМУ від 26 квітня 2003 р. № 621. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>.
65. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо формування регіональних стратегій розвитку: Наказ Міністерства економіки та з питань європейської інтеграції України № 224 від 29.07.2002 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.nau.ua/doc/?uid=1022.322.0>.
66. Концепція вдосконалення системи прогнозних і програмних документів з питань соціально-економічного розвитку України: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 4 жовтня 2006 р. N 504-р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.uazakon.com>.
67. Порядок розроблення, проведення моніторингу та оцінки реалізації регіональних стратегій розвитку: постанова КМУ від 16 листопада 2011 р. №1186. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua>.

68. Про державне стратегічне планування: проект закону № 9407 від 15.11.2011 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://w1.c1.rada.gov.ua>.

69. Про планування і забудову територій: Закон України від 20.04.2000 року №1699-III // Відомості Верховної Ради України. – 2000. – № 31, ст.250.

70. Про державні цільові програми: Закон України № 1621-IV від 18.03.2004 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1621-15>.

71. Ресурсний центр зі сталого місцевого розвитку. – Режим доступу: <http://rozvytok.in.ua/about>

72. Українська асоціація районних та обласних рад. – Режим доступу: <http://uaror.org.ua/>

73. Підтримка політики регіонального розвитку в Україні. – Режим доступу: <http://surdp.eu/>

74. Дані отримані від Цебриківської об'єднаної громади за запитом за 2014-2017 роки включно в усній та письмовій формах.